

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad

przeciwko D. spółce z o.o. w C. k.s.

z siedzibą w P. (Czechy)

z udziałem po stronie powodowej interwenienta ubocznego O. sp. z o.o. w L.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 października 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 13 sierpnia 2018 r., sygn. akt VI ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności

w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwani powołali się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które sprowadzili do pytań: „czy przedstawianie inwestorowi umowy z podwykonawcą lub jej projektu wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonywania robót określonych w tej umowie lub projekcie stanowi warunek skutecznego wyrażenia przez inwestora zgody w sposób „milczący” na zawarcie przez wykonawcę umowy na roboty budowlane z podwykonawcą” oraz „czy przedstawienie inwestorowi umowy z podwykonawcą lub jej projektu o treści pozwalającej na uzyskanie wiedzy na temat wysokości należnego podwykonawcy wynagrodzenia stanowi warunek skutecznego wyrażenia przez inwestora zgody w sposób „milczący” na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą.”

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy meriti stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi

pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Zagadnienie sformułowane przez powoda nie ma cech określonych wyżej, gdyż zostało objaśnione w literaturze i było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego.

W uchwale z 17 lutego 2016 r., III CZP 108/15 (OSNC 2017, nr 2, poz. 14) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że skuteczność wyrażonej w sposób dorozumiany (art. 60 k.c.) zgody inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest uzależniona od zapewnienia mu możliwości zapoznania się z postanowieniami tej umowy, które wyznaczają zakres jego odpowiedzialności przewidzianej w art. 647¹ § 5 k.c. W motywach tej uchwały Sąd Najwyższy przedstawił wszystkie wypracowane przez naukę i orzecznictwo stanowiska na temat sposobu, w jaki inwestor ma dać wyraz swojej zgodzie na zawarcie umowy podwykonawczej i skonkludował, że każda z przyjmowanych koncepcji oparta jest na tym samym założeniu - odróżnieniu wymagań, których spełnienie jest niezbędne, aby było możliwe przypisanie inwestorowi (wykonawcy) udzielenia zgody milczącej (biernej), i kryteriów oceny skuteczności zgody czynnej, udzielonej w sposób wyraźny lub dorozumiany. Nie budzi wątpliwości, że ocena, czy doszło do udzielenia zgody w sposób czynny, nie może nawiązywać do wymagań formalnych przewidzianych w art. 647¹ § 2 zdanie drugie k.c., ponieważ ich dochowanie jest niezbędne wyłącznie w tym celu, by możliwe było uznanie milczenia ich adresata za oświadczenie o wyrażeniu zgody.

W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że ocena, czy określone oświadczenie woli zostało złożone i jaka jest jego treść przebiega z zachowaniem reguł przewidzianych w art. 65 § 1 k.c., co oznacza, że zachowania mające ujawnić wolę składającego oświadczenie tłumaczyć należy tak, jak tego wymagają zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, przy uwzględnieniu okoliczności, w których miały miejsce. Zgoda inwestora na zawarcie umowy z podwykonawcą jest oświadczeniem woli o charakterze zindywidualizowanym, a nie blankietowym. Odnosi się do konkretnego podwykonawcy, wykonującego oznaczony zakres robót, i pociąga za sobą skutek wynikający z art. 647¹ § 5 k.c., tj. przyjęcie przez

inwestora solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia wynikającego z objętej zgodą umowy. Dotyczy więc wynagrodzenia określonego w tej umowie zarówno co do wysokości, jaki zasad płatności. Wprawdzie celem art. 647¹ k.c. jest zapewnienie ochrony podwykonawcom, jednak sposób realizacji tej ochrony, polegający na wprowadzeniu gwarancyjnej odpowiedzialności inwestora za cudzy dług, wymaga starannej i rozważnej interpretacji zachowań mających uzewnętrznzić wolę przyjęcia na siebie takiej odpowiedzialności. W procesie budowlanym mogą uczestniczyć nie tylko podwykonawcy, których umowy są objęte zgodą inwestora, ale także podwykonawcy, którzy takiej zgody nie uzyskali. W związku z tym samo tolerowanie pracowników określonego podmiotu na placu budowy nie świadczy o woli zaakceptowania przez inwestora umowy, na podstawie której podmiot ten wykonuje prace. Ocenie musi podlegać całość okoliczności konkretnej sprawy, inne bowiem wnioski płyną ze współpracy na placu budowy z podwykonawcą, który zwrócił się do inwestora o zgodę na zawarcie umowy z wykonawcą lub o akceptację już zawartej umowy, a inne ze współdziałania z takim, który jedynie realizował umowę uzgodnioną ze swoim kontrahentem. Nieobojętne jest zastrzeżenie w umowie między inwestorem a wykonawcą prawa inwestora do wstrzymania się z zapłatą na rzecz wykonawcy części wynagrodzenia, która odpowiada wynagrodzeniu podwykonawcy do czasu wykazania, że rozliczył się z zaangażowanym przez siebie podwykonawcą i skorzystanie z tego zastrzeżenia.

W uzasadnieniu cytowanej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że różnorodność stanów faktycznych uniemożliwia utworzenie listy okoliczności, które jednoznacznie dowodzą udzielenia dorozumianej zgody lub taki wniosek wykluczają. W każdym jednak wypadku należy pamiętać, że ocena, czy określone zachowania niosą w sobie przejaw woli, którą wyraża określony podmiot, i jaka jest treść zawartego w nich oświadczenia woli, powinny przebiegać przy założeniu racjonalności działania podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym. Podejmowanie racjonalnej decyzji gospodarczej wiążącej się z przyjęciem gwarancyjnej odpowiedzialności majątkowej w sposób oczywisty wymaga wiedzy co do rozmiaru tej odpowiedzialności i zasad, na jakich jest ponoszona.

Nie ma podstaw do uznania, że w niniejszej sprawie Sądy meriti, pominiawszy specyfikę okoliczności składających się na ustalony stan faktyczny tej

sprawy, bezzasadnie uznały umowę podwykonawczą za rodzącą odpowiedzialność inwestora wobec podwykonawcy pozwanych.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 98 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800), orzeczono jak w postanowieniu.

aj